

DOI: 10.33310/2518-7813-2019-67-4-112-116

УДК: 37:005.591.6

Галина МІЛЕНІНА

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
e-mail: halyna.milenina@moippo.mk.ua*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕПЕРЕРВНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЇ

Нова українська школа вимагає нових підходів та поглядів на освітній процес. Запровадження інноваційних технологій висуває нові вимоги до професійної підготовки та компетентності педагога, який повинен бути «готовим» до використання та продукування інновацій. У статті розкрито актуальність використання квест – технології для забезпечення неперервності дошкільної та початкової освіти в умовах нової української школи. Подано структуру поєднання змісту освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти та освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти, проведено порівняльний аналіз освітньої лінії «Дитина у світі культури» Базового компоненту дошкільної освіти і освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти. Представлено напрям роботи закладу дошкільної освіти № 94 «Марійка» Миколаївської міської ради, який застосовує в практичній діяльності квест-технологію.

Ключові слова: інновація, неперервність, наступність, дошкільна та початкова освіта, квест-технологія.

Постановка проблеми. Унаслідок змін в підходах до освітньої діяльності, нормативно – правова база спонукає педагогів до більш тісної співпраці між дошкільною та початковою школою з метою забезпечення наступності та неперервності в освіті, яка має на меті забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти.

У Законі України «Про освіту» поняття «освіта» розглядається як основа інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації [7, 5]. Базовий компонент дошкільної освіти основним завданням педагога визначає формування мінімально достатнього та необхідного рівня освітніх компетенцій дитини перших 6 (7) років життя, що сприяє її повноцінному психофізичному та особистісному розвитку і направлено на вироблення психологічної готовності до навчання у школі [2, 3].

Ключовими компетентностями затвердженого Державного стандарту початкової освіти є вільне володіння учнями українською мовою, здатність спілкуватися рідною мовою, знаходження математичних залежностей в довкіллі, формування допитливості, усвідомлення основ екологічного природокористування, оволодіння основами цифрової грамотності [7, 8].

Виходячи з зазначеного вище, забезпечення наступності та неперервності між дошкільною та школою першого ступеня створює простір для реалізації єдиної перспективної системи, що спри-

яє розвитку і вихованню дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У педагогічній літературі наступність розглядається як один із принципів освіти, який «передбачає зв'язок та узгодженість у цілях, змісті, організаційно-методичному забезпеченні етапів освіти, які межують один з одним». Наступність, як важливу умову підвищення ефективності навчальної та виховної роботи розкрито у низці досліджень (О. Ароніна, Р. Афанасьєва, С. Колесников, А. Машовець, В. Сенько, В. Сластьонін, В. Сухомлинський).

Постановка завдання. Особлива увага до проблеми наступності виникла зв'язку з тим, що, з одного боку, школа переходить на новий зміст, структуру, термін навчання, а з іншого – завданням дошкільної освіти є забезпечення належного рівня дошкільної підготовки дітей віком до 6 (7) років відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти; школа має забезпечити відповідний рівень початкової загальноосвітньої освіти учнів згідно з вимогами Державного стандарту початкової загальної освіти.

Метою статті є ознайомлення педагогів дошкільної з засобами квест – технології, що є одним із засобів забезпечення неперервності дошкільної та початкової освіти на засадах Нової української школи.

Засадами Базового компонента дошкільної освіти та Державного стандарту початкової освіти є: компетентнісний підхід до розвитку особистості, збалансованість набутих знань, умінь, навичок, сформованих бажань, інтересів, намірів

та особистісних якостей і вольової поведінки дитини.

Виклад основного матеріалу. З огляду на це зроблено порівняльний аналіз, який показує, що кожна освітня лінія інваріативної складової БКДО поєднує в собі декілька освітніх галузей ДСПО.

У табл. 1 наведено приклад порівняльного аналізу освітньої лінії «Дитина у світі культури» БКДО і освітніх галузей ДСПО.

Саме тому дошкільний вік формує передумови навчально-пізнавальної активності дитини, є одним із найважливіших етапів у її житті й особистісному становленні.

Останнім часом ключовою ідеєю освіти було і залишається впровадження інновацій у освітню практику.

Зарубіжні та вітчизняні педагоги активно використовують квест-технологію для вирішення багатьох освітніх питань: активізації пізнавальної

діяльності дітей, розвитку мовленнєвих навичок, художньо-естетичного виховання тощо.

Упровадження інновацій у практику закладів дошкільної освіти є вимогою сьогодення.

Квести стають «модним дозвіллям» дітей і дорослих. Можна влаштувати дітям справжній інтелектуальний відпочинок – відвідати разом квест-кімнату. Щоб відпочити від буднів, звичайних гаджетів діти можуть зануритися в світ іншої реальності, де вони зможуть бути героями і, звичайно, перемогти.

Необхідно зазначити, що слово «квест» у перекладі з англійської мови «quest» означає пошук. У сучасному трактуванні цього поняття є декілька підходів.

Із появою ери комп'ютерних ігор квестами почали називати цікаві пригодницькі ігри, тому синонімами до слова «квест» є слова «гра» та «завдання», іноді під квестом розуміють сюжет

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз освітньої лінії «Дитина у світі культури» БКДО і освітніх галузей ДСПО

№ з/п	Базовий компонент дошкільної освіти	Державний стандарт початкової освіти
4	<p><i>Освітня лінія «Дитина у світі культури»</i> Освітня лінія «Дитина у світі культури» передбачає формування естетичних смаків в їх різних проявах, ціннісного ставлення до навколишнього світу та світу мистецтва, розвиток універсальної здібності до позитивного перетворення світу, виховання творчої особистості, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок. Розвиток сприйнятливості, як однієї з основних базових якостей особистості. Результатом оволодіння дитиною різними видами предметної та художньої діяльності є сформоване емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень; здатність сприймати, трансформувати, створювати образи, виявляти інтерес до об'єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, жити за законами краси та людської моралі, а також оволодіння навичками практичної діяльності, культури споживання.</p> <p><i>Предметний світ</i> <i>Житло</i> Виявляє інтерес до пізнання та створення предметно-просторового середовища. Оперує поняттям «житло», має уявлення про особливості традиційного українського житла. Розрізняє інтер'єри міської квартири та сільської оселі, визначає притаманні їм особливості. Усвідомлює значення житла в житті людини, встановлює взаємозв'язки між потребами людини в теплі, світлі, воді та функціонуванням різних технічних комунікацій і відповідних установ.</p> <p><i>За межами житла</i> Орієнтується у предметному довкіллі за межами житла. Знає назви вулиць, прилеглих до свого будинку. Визначає місцезнаходження навчального закладу, магазину, аптеки, поліклініки, стадіону, пояснює, як до них дістатися</p>	<p><i>Освітні галузі:</i> Метою громадянської та історичної галузі є встановлення зв'язків між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснення значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат (подій).</p> <p><i>Обов'язкові результати навчання здобувачів освіти (1–2 класи)</i> Здобувач освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – орієнтується в історичному часі; – розкриває тривалість і варіативність подій в часі; – виявляє і прогнозує суспільні (історичні) зміни. <p><i>У розділі «Усвідомлення себе громадянином України, аналіз культурно-історичних основ власної ідентичності, визнання цінності культурного розмаїття».</i> <i>Здобувач освіти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – описує себе, аналізує особливості характеру, називає захоплення, які вирізняють особистість від інших; – визначає та аналізує свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, використовує різні засоби прояву поваги до інших осіб; – здійснює збір інформації про свою родину, однокласників, Україну; обробляє, аналізує та презентує її; – долучається до родинних і національних традицій, визначає їх вплив та значення на становлення власного «Я»; – пояснює важливість співпраці у групі; – разом з іншими особами визначає послідовність виконання завдань; – виконує різні ролі в групі. <p><i>Мовно-літературна освітня галузь (українська мова та література, мови та літератури відповідних корінних народів і національних меншин, іншомовна освіта)</i></p>

літературного твору, у якому головному герою необхідно досягти мети долаючи перешкоди. Перешкодами є ряд логічних або спортивного напрямку завдань. Деякі вчені (Н. Гончарова, К. Дяченко, О. Шевцова та інші) визначають поняття «квест» як орієнтовану на вирішення проблеми діяльність. Також квест (веб-квест) – особлива новітня освітня технологія. Під квестом ми розуміємо проблемне (або проектне) завдання з елементами рольової гри, для вдалого вирішення якого використовують інформаційні ресурси Інтернету.

Квест – це командна гра-пошук, рухлива та одночасно інтелектуальна. Це ідеальний варіант цікавої та неординарної організації дозвілля дітей і педагогів. А це, звісно, дуже важливо для закладів дошкільної освіти. Сучасні діти використовують різноманітні способи здобуття інформації: вони отримують інформацію з телебачення, художньої літератури, Інтернету.

Перетворити засвоєння навчального матеріалу на заняттях у місію, а звичайну тему навчального заняття – в захоплюючу історію допоможе педагогу квест. Гра підіймає мотивацію і робить освітню діяльність цікавою, продуктивною, такою, що запам'ятається дитині надовго.

Під час квест-подорожі створюються ситуації, що стимулюють пізнавально-пошукову активність дітей, розвивають уміння з'ясовувати суперечності, висловлювати припущення та формувати рішення. На цих заняттях педагог створює такі умови, щоб діти мали змогу займати позицію активного суб'єкта діяльності. У квесті провідний вид діяльності – гра, яка спрямована на формування пізнавальної активності в побуті, розпізнавання різних предметів ужитку, їх класифікації, створює умови для логічнотомислення, організації узагальнення та висловлення своєї думки.

Під час квесту дорослі і діти діють разом в атмосфері співпраці. Вихованці відчують себе рівноправними партнерами педагога та відповідальними за свою частину спільної справи. Емоційна атмосфера радості від спільної, дружньої роботи – шлях до успіху в навчанні.

Необхідною передумовою будь-якої діяльності є просте бажання. Саме воно передує і незначному, на перший погляд, першому кроку, і глобальному процесу оновлення. У педагогів закладу дошкільної освіти № 94 (завідувач Л. М. Деньговська) виникло бажання ознайомитися з інноваційною квест-технологією. Тому що, підхід до організації освітньої роботи з дітьми на засадах партнерства, співпраці педагога з колективом та окремою дитиною, дітей одне з одним із урахуванням їх вікових можливостей та потреб розвитку є на сьогодні найрезультативнішим, найціннішим.

Успіх нової справи залежить від того, наскільки чітко визначені пріоритети професійної діяльності, окреслені шляхи виконання основних завдань. У своїй роботі педагог керується формулою: *мета та спосіб дій її досягнення дає очікуваний результат.*

Знайомство з квест-технологією розпочали з вивчення методичної літератури та опанування інтернет ресурсів. Наступним етапом було організація квесту для педагогів закладу дошкільної освіти, щоб зрозуміти весь алгоритм побудови, сюжет, механіку гри. Важливо було зрозуміти ступінь підготовки кожного учасника квесту, матеріальне та дидактичне забезпечення, часовий проміжок реалізації завдань, урахування обов'язкових правил та їх виконання.

Напрямок роботи закладу дошкільної освіти № 94 був визначений засобами квест-технології з урахуванням багатоаспектності проблеми наступності, перспективності та спадкоємності між дошкільною і початковою ланками освіти. Підґрунтям для цього ми вважаємо розвиток пізнавальних, інтелектуальних, сенсорних здібностей дітей. Очікуваний результат – системність, цілісність із теми, розділу, що вивчається, знань про дійсність, природу; це розвиток творчих здібностей, тобто уміння знаходити нестандартний вихід із рядової ситуації; мотивація до відкриття, пізнання. Як наслідок у дітей формується швидкість і гнучкість думки, допитливість, сміливість.

Важливим компонентом роботи є умови, в яких проходить взаємодія між закладом дошкільної освіти та початковою школою. Усі напрями між собою пов'язані, мають циклічність, гнучкість форм та прийомів роботи під час освітнього процесу: педагогічна освіта батьків; спільна робота психологів ЗДО та початкової школи; наявність плану спільної роботи ЗДО зі школою; робота з дітьми під час підготовки та навчання у школі; професійна підготовка вихователів ЗДО.

З огляду на все зазначене вище, сучасне бачення розв'язання проблеми наступності полягає у створенні умов для реалізації єдиної динамічної системи особистісного зростання дитини через наступність та співпрацю між закладами дошкільної освіти та початкової школи, однією з умов якої є створення сучасного методичного супроводу. Визначення пріоритетних принципів для дошкільної та початкової ланок освіти; урахування фізіологічних і психологічних закономірностей розвитку дітей на відповідних вікових етапах; збагачення змістового компонента спільної роботи над впровадженням Державних стандартів, БКДО та ДСПО; створення сучасного методичного супроводу освітньої діяльності закладу дошкільної освіти і початкової школи.

Розглядаючи наступність як побудову єдиної змістової лінії, беремо до уваги і забезпечення ефективного поступального розвитку дитини, її успішний перехід на наступний етап через зв'язок і узгодженість кожного компонента складної методичної системи. З цією метою для вдосконалення освітнього процесу як у закладі дошкільної освіти, так і в початковій школі забезпечено:

- організацію розвивального життєвого простору функціонально моделювального змістового наповнення різних видів дитячої діяльності відповідних вікових періодів;
- зв'язок завдань, методів, прийомів, засобів, форм організації освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку;
- узгодженість компонентів методичної роботи.

Квест за темою «Неперервність та наступність двох ланок освіти» є підтвердження спільної роботи педагогічних колективів та бачення шляхів взаємодії під одним кутом зору.

Проведений квест «Казкова павутина» включав у себе практичний етап та активну просвітницьку роботу з батьками щодо психологічних знань та їх розуміння. Педагогічна взаємодія учасників квесту сприяла виконанню завдання активної комунікації і командної роботи учасників та побудована на основі міжпредметної інтеграції.

Тож включення в освітній процес закладу дошкільної освіти квест-технології сприяє залученню дітей до різних видів діяльності, прояву активності в грі, адже провідною діяльністю дітей старшого дошкільного віку є гра. Значне місце

посідають продуктивна (образотворча, конструктивна) і трудова діяльність. Ці види діяльності є фундаментом для реалізації принципів наступності між дошкільною та початковою ланками освіти. Першооснови навчально-пізнавальної діяльності зароджуються в грі. Дитина навчається граючись, але «гра» має правила. Дотримуючись їх, старший дошкільник непомітно для себе опановує елементарні навчальні дії, в нього виникає потреба та необхідність в здобутті знань, готовність діяти у спеціально створених, регламентованих за змістом, формами організації та часом умовами.

Висновки і перспективи дослідження. На основі вищезазначеного робимо висновок, що період дошкільного дитинства є фундаментом для закладання основ навчально-пізнавальної діяльності, яка стане провідною у подальшому шкільному житті. Це вимагає усвідомленого підходу до організації навчального процесу з боку педагогів, які працюють з 5–6-річними дітьми, адже основним завданням педагога є цілісне і послідовне формування у дітей системи уявлень про навколишній світ. Крім того у процесі навчально-пізнавальної діяльності у дошкільнят формуються життєво і соціально важливі вміння і навички, які закріплюються в практичних формах їхньої активності. Під час навчання діти переживають радість відкриттів, подив від нового, оволодівають способами пізнання, а головне – накопичують перший досвід навчальної діяльності, необхідний для безболісного входження в шкільне життя, подальшого успішного навчання в школі, зміни соціального статусу з вихованця на учня, школяра.

Список використаних джерел

1. Бабій Н. Упровадження Базового компонента дошкільної освіти / Збірник тренінгових занять / Н. Бабій, Л. Мінда. – Тернопіль, 2014. – 133 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; Авт. Кол -в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Пироженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К.: Видавництво, 2012. 26 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Крутій К. STREM- освіта, або Стежинки у Всесвіт: альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дошкільників/автор.колектив; наук.керівник К.Л. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ«ЛПС» ЛТД, 2018. – 146 с.
5. Квест. Вікіпедія – вільна Інтернет-енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/%E2%E5%F1%F2>
6. Квести в закладах дошкільної освіти Миколаївщини: збірка матеріалів обласної творчої групи / За заг. ред. Г. С. Міленіної. – Миколаїв: ОППО. 2018. – 100 с.
7. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1–2 класи. – К.: ТД «ОСВІТА-ЦЕНР+», 2018. – 240 с.

References

1. Babiy N. Implementation of the Basic component of preschool education / Collection of training sessions / N. Babiy, L. Minda. – Ternopil, 2014. – 133 p.
2. The basic component of preschool education / Scientific adviser: A.M Bogush, an active member of the National Academy of Sciences of Ukraine, professor, doctor of sciences; Autor's Team: Bohush A.M, Belenka G.V, Bohinich O. L., Gavrish N.V., Dolinna O.P., Ilchenko T.S, Kovalenko O.V., Lysenko G.M. , Mashovets M.A., Nizkovska OV, Panasyuk T.V., Pirozhenko T.O., Ponimanska T.I., Sidelnikova O.D., Shevchuk A.C., Yakimenko L.Yu. – K.: Publishing House, 2012. 26 p.
3. Dychkivska I. M. Innovative Pedagogical Technologies: Textbook / I. M. Dychkivska. – K.: Akadem Publishing House, 2004. – 352 p.

4. Krutiy K. STREM- education, or Stages in the Universe: an alternative program for forming a culture of engineering thinking in preschoolers / author's team; Sciences Leader K. L. Krutiy. – Zaporizhzhya: LLC «LIPS» LTD., 2018. – 146 p.
5. Quest. Wikipedia is a free Internet Encyclopedia [Electronic resource]. – Access mode: <http://ru.wikipedia.org/wiki/%CA%E2%E5%F1%F2>
6. Quests in pre-school establishments in Mykolaiv region: a collection of materials of the regional creative group / According to the general edition by G. S. Milenina. – Mykolaiv: OIPPO. 2018. – 100 p.
7. Typical educational programs for institutions of general secondary education: first-second forms. – K.: TD

Галина Миленина. Обеспечение непрерывности дошкольного и начального образования на принципах новой украинской школы средствами квест-технологии

Внедрение инновационных технологий в образовательный процесс выдвигает новые требования к подготовке педагога, который должен быть «готовым» к использованию инноваций. В статье раскрыто обеспечение непрерывности дошкольной и начальной образования на принципах Новой украинской школы средствами квест-технологии. Подана структура сочетания содержания образовательных линий Базового компонента дошкольного образования и образовательных отраслей Государственного стандарта начального образования, проведен сравнительный анализ образовательной линии «Ребенок в мире культуры» Базового компонента дошкольного образования и образовательных отраслей Государственного стандарта начального образования. Представлено направление работы заведения дошкольного образования № 94 «Марийка» Николаевского городского совета, который применяет в практической деятельности квест-технологии.

Ключевые слова: инновация, непрерывность, последовательность, дошкольна и начальное образование, квест-технология.

Galina Milenina. Providing of continuity of preschool and primary education on principles of new ukrainian school by facilities of quest-technology

Introduction of innovative technologies in an educational process pulls out new requirements to preparation of a teacher that must be «ready» to use innovations.

Preschool education is an independent system, a compulsory component of education in Ukraine. The first social environment for a child is a preschool education institution, which aims to ensure the harmonious development of the child's personality, physical and mental health, nurture a valuable attitude to the natural and social environment, to himself.

The basic component of preschool education involves the formation of a minimum sufficient and necessary level of educational competences of the child of the first 6 (7) years of life, which ensures its full psychophysical and personal development and psychological readiness for schooling.

Quests are becoming a «fashionable pastime» for children and adults alike. It is possible to arrange for children a real intellectual holiday – to visit a quest room together. To take a break from everyday life, ordinary gadgets can plunge children into a world of another reality where they can be heroes and, of course, win.

The article describes the continuity of preschool and primary education on the principles of the New Ukrainian School by means of quest technology. The structure of the combination of educational lines of the Basic component of pre-school education and educational branches of the State standard of primary education is presented, the comparative analysis of the educational line "Child in the world of culture" of the Basic component of pre-school education and educational branches of the State standard of primary education is given.

In the article it is presented work of establishment of preschool education № 94 «Марийка» («Mariyka») of the Mykolaiv town council, that applies quest-technology in practical activity.

The success of a new business depends on how clearly the priorities of professional activity are outlined, the ways of accomplishing the main tasks are outlined. In its work, the pedagogical team is guided by the formula: the purpose and the way of its achievement gives the expected result.

Keywords: innovation, continuity, following, preschool and primary education, quest-technology.